

© Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь
Установа адукацыі «Рэспубліканскі інстытут кантролю ведаў»

УВАГА! Фатаграфаванне, капіраванне і распаўсюджванне тэставага матэрыялу цягне за сабой адміністрацыйную адказнасць.

ДРТ–2026 г.

Беларуская мова

Варыянт змяшчае 40 заданняў і складаецца з часткі А (18 заданняў) і часткі В (22 заданні). На выкананне ўсіх заданняў адводзіцца 120 мінут. Заданні рэкамендуецца выконваць па парадку. Калі якое-небудзь з іх выкліча ў Вас цяжкасць, перайдзіце да наступнага. Пасля выканання ўсіх заданняў вярніцеся да прапушчаных. Будзьце ўважлівыя! Жадаем поспеху!

Частка А

У заданнях часткі А некалькі правільных адказаў. У бланку адказаў пад нумарам задання пастаўце метку (х) у кожнай клетачцы, якая адпавядае нумару выбранага Вамі адказу.

A1. Адзначце словы, якія маюць лексічнае значэнне 'вясенні разліў, веснавая вада':

1) імжа;	3) вадаспад;	5) разводдзе.
2) паводка;	4) вадасховішча;	

A2. Адзначце прыклады, у якіх выдзеленыя словы трэба пісаць з вялікай літары:

1) тэатр (<i>/і/</i>) мя Максіма Горкага;	4) плошча (<i>Н/н</i>) езалежнасці ;
2) кемлівы (<i>П/п</i>) аляшук ;	5) (<i>Д/д</i>) ом народнай творчасці.
3) верш «(<i>Б/б</i>) ярозка »;	

A3. Адзначце прыклады, у якіх выдзеленыя словы напісаны правільна:

1) да Уладзіміра ;	3) салодкі соўс ;	5) гучнае « ўра ».
2) пры ўніверсітэце ;	4) працаваць па-ударнаму ;	

A4. Адзначце словы, у якіх на месцы пропуску трэба пісаць літару **ь**:

1) мыш_;	3) жнівен_скі;	5) прэм_ера.
2) рэл_еф;	4) бар_ер;	

A5. Адзначце словы, якія трэба пісаць праз злучок:

1) (баль) маскарад;	4) (паў) лімона;
2) (Давыд) Гарадок;	5) (мота) калона.
3) (вогне) тушыцель;	

A6. Адзначце прыклады, у якіх выдзеленыя словы трэба пісаць разам:

1) адчыніць (на) сцеж ;	4) працаваць (у) адзіночку ;
2) чытаць (па) латыні ;	5) схопіць (на) ляту .
3) цягнуліся (па) абাপал ;	

A7. Адзначце прыклады, у якіх **не** з выдзеленымі словамі трэба пісаць асобна:

1) (не) калі навучыўся;	4) (не) зашпіленае паліто;
2) (не) вялікі , а малы гарбуз;	5) рэфераты (не) правераны .
3) ісці (не) спяшаючыся ;	

A8. Адзначце сінтаксічныя канструкцыі, якія адпавядаюць нормам беларускай літаратурнай мовы:

1) пайсці ў ягады;	4) мацнейшы за дуб;
2) ажаніцца на аднакурсніцы;	5) сумаваць па сябрах.
3) маладая ўрач Сямёнава;	

A9. Адзначце сказы, у якіх на месцы пропуску трэба **абавязкова** паставіць працяжнік:

- 1) Бульба __ другі хлеб.
- 2) Мароз __ хоць плач.
- 3) Позна ўставаць __ не бачыць святання.
- 4) Турава-Пінская зямля, ты __ душа Палесся.
- 5) Праца, кажуць, __ добры лекар.

A10. Адзначце сказы, у якіх на месцы пропуску трэба паставіць коску:

- 1) Раслінныя насаджэнні паглынаюць вытворчы шум__ і шкодныя газы, і пыл.
- 2) Белавежская пушча і Браслаўскі край, Налібокі і Палессе, Нарач і Свіцязь__ усё гэта наша дарагая спадчына.
- 3) Вёска заўсёды прачынаецца ні свет__ ні зара.
- 4) То адразу разбівалася__ то нейкі час лятала-блукала па вясеннім лесе рэха.
- 5) Святкаванне Купалля адбываецца на беразе ракі__ ці возера.

A11. Адзначце сказы, у якіх на месцы пропуску (пропускаў) трэба паставіць коску (коскі):

- 1) Дзівосна__ нібы журчэнне вады__ гучала песня канарэйкі.
- 2) Над белакаменнай царквой лунае бусел__ што анёл.
- 3) Да шахматнага турніру я падрыхтаваўся__ як мае быць.
- 4) Майская траўка мяккая__ быццам аксаміт.
- 5) Нядаўна я адкрыў для сябе Максіма Багдановіча__ як цудоўнага крытыка, тэарэтыка літаратуры, эксперыментатара і перакладчыка.

A12. Адзначце сказы, у якіх няма парушэння пунктацыйных нормаў:

- 1) Пасля касьбы я спаў, як пшаніцу прадаўшы.
- 2) Коні могуць драмаць, стоячы.
- 3) Цётка, ствараючы першыя беларускія чытанкі, закладвала асновы вывучэння літаратуры.
- 4) Даследаваннем жыцця і творчасці Якуба Коласа займаецца коласазнаўства – найцікавейшая галіна беларускай літаратурнай навукі.
- 5) Падбадзёраны цёплым сонейкам, высвітвае песенькі дрозд.

A13. Адзначце сказы, у якіх няма парушэння пунктацыйных нормаў:

- 1) У кожнага чалавека аднак свой жыццёвы шлях.
- 2) На Купалле, паводле народных павер'яў, раса валодае магічнай сілай.
- 3) У лянівага рукі, вядома, не баляць.
- 4) Пасля замаразкаў ягады рабіны, і праўда, салодкія.
- 5) Золата ўваходзіць, нават, у састаў лекавых прэпаратаў.

A14. Адзначце сказы, якія адпавядаюць прыведзенай схеме (улічыце, што знакі прыпынку паміж часткамі сказаў не пастаўлены): [], і [].

- 1) Бліснула ў небе начным маланка і стала відно, нібы днём.
- 2) Бязмежнасць палёў і лугоў раздолле.
- 3) Зялёныя хусцінкі накінулі дрэвы і кожнай майскай ночкай салаўі вядуць урокі спеваў.
- 4) Няхай заўжды гучыць жалейка Купалы і квітнее Багдановічаў васілёк.
- 5) Сваю вольную песню пяе Белавежа і, нібы карабель, над Дзвіною Сафія плыве.

A15. Адзначце складаназалежныя сказы, у якіх няма парушэння пунктацыйных нормаў:

- 1) Бабуля расказвала, што, калі раней капалі калодзеж, то абавязкова апрааналі чыстае адзенне.
- 2) Калі ўзыходзіць сонейка залатымі становяцца воблакі.
- 3) Нібы тая рыбка, што нырае ў марскія хвалі хаваецца месяц у хмары.
- 4) Сапраўднымі залацінкамі сярод фальклорных твораў, якія мы любім і якія мы старанна захоўваем, з'яўляюцца загадкі.
- 5) Заўжды буду памятаць, адкуль я родам.

A16. Адзначце сказы, якія адпавядаюць прыведзенай схеме (улічыце, што знакі прыпынку паміж часткамі сказаў не пастаўлены): []: [].

- 1) Стаяць у рад баравікі апенькі абляпілі ўсе пянькі.
- 2) Люблю ў нашай музычнай школе наведваць бібліятэку там ёсць рэдкія запісы сімфанічнай музыкі.
- 3) Ранак луг у расе купае дзень гарачы будзе.
- 4) Знаёмыя гукі чуюцца ў лесе стукае дзяцел лічыць зязюля гадзі.
- 5) З кожным годам усё больш разумею не могуць быць лішнімі веды.

A17. Адзначце складаныя сказы з рознымі відамі сувязі частак, у якіх на месцы пропуску трэба паставіць знак прыпынку:

- 1) Усё мне дадзена, што трэба: ёсць родны кут, кавалак хлеба__ і сябрам ёсць каго назваць.
- 2) Цікавая рэч: нярэдка людзі, якія лічаць сябе выключнымі__ вераць у калектыўныя гараскопы.
- 3) Цэлы дзень плылі па небе цёмныя хмары, цэлы дзень яны хавалі ад нас сонейка і не паказвалі__ дзе.
- 4) Міхась доўга хадзіў уздоўж Іслачы ў пошуках броварнай хаткі, і__ калі яму на вочы трапілі зваленыя ў ваду дрэвы з характэрным надкусам, ён адразу здагадаўся: бабры жывуць тут.
- 5) Жылы дрэў напоўніліся сокам, ручаі пабеглі да ракі, неба стала чыстым і высокім__ і пяюць вясёлыя шпакі.

A18. Адзначце прапушчаныя ў сказе з простаю мовай знакі прыпынку:

«Агуркі трэба садзіць тады – раіла матулі суседка, калі зацвіце півоня».

- 1) двукроп'е;
- 2) коска;
- 3) пыталнік;
- 4) працяжнік;
- 5) кропка.

Частка В

Адказы, атрыманыя пры выкананні заданняў часткі В, запішыце ў бланку адказаў. Кожную літару, лічбу пішыце ў асобнай клетачцы (пачынаючы з першай) па ўзорах, указаных у бланку.

Літару ё пішыце наступным чынам: **Ё**.

В1. З прапанаваных слоў вызначце тое, якое не адпавядае арфаграфічнай норме, і запішыце яго правільна:

праснаводны, брызент, драўляны, жамчужны, скутар.

В2. З прапанаваных слоў вызначце тое, якое не адпавядае арфаграфічнай норме, і запішыце яго правільна:

выспеліць, кефір, краявугольны, бязветраны, мядовы.

В3. З прапанаваных слоў вызначце тое, якое не адпавядае арфаграфічнай норме, і запішыце яго правільна:

гушчар, укладчык, колькасны, выяздны, сэрца.

В4. З прапанаваных слоў вызначце тое, якое не адпавядае арфаграфічнай норме, і запішыце яго правільна:

камісія, вуголле, прызнанне, замежжа, стагоддзе.

В5. Запішыце лічэбнік **семсот** у форме творнага склону.

В6. З выдзеленых у прыкладах слоў вызначце складаны прыметнік, які пішацца разам. Раскрыце дужкі і запішыце гэты прыметнік:

(паўночна) заходні вецер, (цёмна) сіні гальштук, (асабліва) адказны калега, (пяці) тонны самазвал, (палацава) паркавы комплекс.

В7. З дзвюх часціц, пададзеных у дужках, вызначце тую, якая павінна быць ужыта ў прапанаваным сказе. Запішыце гэту часціцу:

Куды б (ні, не) заявля мяне дарога, я зноў вярнуся да бацькоўскага парога.

В8. З прапанаваных слоў (формаў слоў) вызначце і запішыце тое (тую), што можа выконваць ролю галоўнага члена сказа ў няпэўна-асабовым сказе:

змяркаецца, ноч, сееш, вывучаю, рэкамендуюць.

В9. Устаноўце адпаведнасць паміж словамі ў левым слупку табліцы і іх фанетыка-арфаэпічнымі характарыстыкамі ў правым слупку. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэння літар і лічбаў, захоўваючы алфавітную паслядоўнасць літар левага слупка. Памятайце, што некаторыя даныя правага слупка могуць не выкарыстоўвацца ўвогуле. Напрыклад: А2Б5В3Г4.

А. Мядзведзь.	1. Слова, у якім ёсць зычны гук [т].
Б. Выпадак.	2. Слова, у якім ёсць зычны гук [ц].
В. Карагод.	3. Слова, у якім ёсць зычны гук [ц’].
Г. Завадскі.	4. Слова, у якім ёсць зычны гук [дз].
	5. Слова, у якім націск падае на першы склад.

В10. Вызначце марфемную будову прыведзеных слоў і ўстанавіце адпаведнасць паміж слупкамі табліцы. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэння літар і лічбаў, захоўваючы алфавітную паслядоўнасць літар левага слупка. Памятайце, што некаторыя даныя правага слупка могуць не выкарыстоўвацца ўвогуле. Напрыклад: А2Б5В3Г4.

А. Заплятаць.	1. Прыстаўка + корань + суфікс + суфікс.
Б. Звечара.	2. Прыстаўка + корань + суфікс + канчатак.
В. Падлёдны.	3. Корань + суфікс + суфікс + нулявы канчатак.
Г. Дакучлівасць.	4. Прыстаўка + корань + суфікс.
	5. Прыстаўка + корань + суфікс + суфікс + нулявы канчатак.

В11. Устаноўце адпаведнасць паміж фразеалагізмамі і словамі-суправаджальнікамі, з якімі фразеалагізмы ўжываюцца ў маўленні. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэння літар і лічбаў, захоўваючы алфавітную паслядоўнасць літар левага слупка. Памятайце, што некаторыя даныя правага слупка могуць не выкарыстоўвацца ўвогуле. Напрыклад: А2Б5В3Г4.

А. ... як пятае кола ў возе.	1. Прыйсціся
Б. ... да густу.	2. Патрэбна
В. ... мех з торбай.	3. Зберагчы
Г. ... пад ключ.	4. Здаць
	5. Нагаварыць

Тэкст да заданняў В12–В22

(1) Той нядзельны світанак пачаўся з навальніцы. (2) Моцны **вецер** налятаў з усіх бакоў. (3) Сінія зігзагі бліскавіц імкліва разразалі чорныя хмары. (4) Цяжкія ўдары грому раз за разам скаланалі паветра над вёскай. (5) Перад абедам дождж сціх і грывоты пачалі (прыбліжацца, аддаляцца).

(6) Калі Рыгор выйшаў з хаты, хмары ўжо павіслі далёка над лесам, а ў небе над вёскай вось-вось павінна было **паказацца** сонейка. (7) Раптам **хлопец** убачыў каля ганка **жэрдку**. (8) Яе змог **адарваць** разам са шпакоўняй ад дрэва вецер. (9) Рыгор, не раздумваючы, падбег да шпакоўні. (10) Калі падняў птушыную хатку, адтуль па чарзе пачалі выпырхваць і разлятацца ў розныя бакі шпачкі. (11) Толькі адзін з іх хоць і стараўся, але ўсё ж вымушаны быў прызямліцца. (12) Магчыма, яшчэ не навучыўся добра лятаць. (13) **Юнак** паклаў птушачку ў шапку і асцярожна панёс у хату.

(14) Ішоў час. (15) Шпачок дужэў і прыгажэў. (16) Ад яго бліскучага апярэння, чорнага, з фіялетава-зялёным адлівам, было вачэй не адвесці. (17) Шпак любіў палятаць па хаце, падзяўбці ў вазонах зямлю. (18) Але найбольш ён упадабаў купанне ў місцы з цёплай вадой. (19) (Самы) незвычайнымі для хатніх былі хвіліны, калі ён, знаходзячыся ў добрым настроі, пачынаў **занадта** гучна спяваць або крычаць пеўнем, **заўзята** клекатаць буслам або мяўкаць, пераймаць **скрып** дзвярэй.

(20) Шпака, якому далі мянушку Ягозік, усе любілі і песцілі. (21) Сам жа Ягозік найбольш выдзяляў Рыгора – свайго выраставальніка.

В12. Вызначце правільнае сцверджанне ў дачыненні да тэксту. Адказ запішыце лічбай. Напрыклад: 1:

- 1) тэкст афіцыйнага стылю;
- 2) тэкст мастацкага стылю;
- 3) тэкст публіцыстычнага стылю;
- 4) тэкст навуковага стылю;
- 5) тэкст гутарковага стылю.

В13. З двух слоў, выдзеленых у **7-м** сказе тэксту, вызначце тое, якое з'яўляецца сродкам сувязі **6-га** і **7-га** сказаў. Запішыце гэта слова так, як яно пададзена ў **7-м** сказе.

В14. З двух слоў, прапанаваных у дужках у **5-м** сказе тэксту, вызначце тое, якое павінна быць ужыта ў дадзеным сказе. Запішыце гэта слова так, як яно пададзена ў **5-м** сказе.

В15. Запішыце выдзелены ў **2-м** сказе тэксту назоўнік у форме назоўнага склону множнага ліку.

В16. Ад назоўніка, выдзеленага ў **13-м** сказе тэксту, утварыце пры дапамозе суфікса **-ск-** прыметнік. Запішыце гэты прыметнік у форме назоўнага склону адзіночнага ліку мужчынскага роду.

В17. Запішыце прапанаваны ў дужках у **19-м** сказе тэксту займеннік у патрэбнай граматычнай форме.

В18. Запішыце выдзелены ў **6-м** сказе тэксту дзеяслоў у форме абвеснага ладу будучага простага часу 2-й асобы множнага ліку.

В19. Ад асновы дзеяслова, выдзеленага ў **8-м** сказе тэксту, утварыце поўны дзеепрыметнік залежнага стану і запішыце яго ў форме назоўнага склону адзіночнага ліку мужчынскага роду.

В20. Вызначце ў **6-м** сказе тэксту падпарадкавальны злучнік і запішыце яго.

В21. З трох слоў, выдзеленых у **19-м** сказе тэксту, вызначце тое, якое ўтворана бясуфіксным (нульсуфіксальным) спосабам. Запішыце гэта слова так, як яно пададзена ў **19-м** сказе.

В22. Вызначце ў **20-м** сказе тэксту слова, якое з'яўляецца дзейнікам. Запішыце гэта слова так, як яно пададзена ў **20-м** сказе.